

Faktablad om vibrationsskador i händerna

På Centrum för arbets- och miljömedicins webbplats finns mer information i faktabladet "Hand- och armvibrationer":

<https://www.camm.regionstockholm.se/handocharmvibrationer>

Vibrationsfolder
hos CAMM

Om vibrations-
skador hos viss.nu

Om medicinska
kontroller hos av.se

Författare:

Carolina Bigert, Överläkare, Med Dr

Sandra Jannas, Leg. Hälso- och sjukvårdskurator

Centrum för arbets- och miljömedicin

Region Stockholm

Solnavägen 4

113 65 Stockholm

E-post: camm.slso@regionstockholm.se

<https://www.camm.regionstockholm.se/>

Vibrationsskador i händerna

Information till dig och din läkare

Centrum för arbets- och miljömedicin

Vad är vibrationsskador?

Skador på händernas kärl, nerver och muskler som orsakas av att man under många år arbetat med handhållna vibrerande verktyg, till exempel slipmaskiner, mutterdragare, bilningsmaskiner, motorsågar och slagborrmaskiner.

Vanliga symtom

- Vita fingrar vid kyla (Raynaud)
- Köldkänslighet i händerna
- Domningar, stickningar, nedsatt känsel eller fumlighet i händer (Fintrådsneuropati och/eller Karpaltunnelsyndrom)
- Värk och svaghet i händer och underarmar

Arbetsgivarens ansvar

- Arbetsgivaren har ansvar för arbetsmiljön och ska förebygga skador.
- Ska utföra riskbedömningar och anordna medicinska kontroller för arbetstagare som exponeras för hand-armvibrationer, enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter ”Medicinska kontroller i arbetslivet” AFS 2023:15 <https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/publikationer/foreskrifter/afs-202315/>
- De medicinska kontrollerna ska erbjudas innan arbete med vibrationsexponering påbörjas, därefter vart 3:e år, och inom en månad vid misstanke om nytillkommen eller förvärrad vibrationsskada.

Företagshälsovårdens roll

- Första instans för utredning och bedömning av misstänkta vibrationsskador.
- Utför riskbedömningar och medicinska kontroller, på uppdrag av arbetsgivare.
- Kan bistå arbetsgivare vid behov av rehabilitering och arbetsanpassning.
- Kan remittera till Arbets- och miljömedicinsk mottagning för arbetsskadeutredning i svårbedömda fall.

Primärvårdens roll

- Kan göra en första bedömning av misstänkt vibrationsskada, om företagshälsovård saknas.
- Kan gå igenom symtom, inleda medicinsk utredning för att utesluta bakomliggande sjukdom, och fråga om yrke och arbetsuppgifter.

- Kan fylla i en särskild ”Kontaktremiss för företagshälsovård” om patienten behöver hjälp med att få kontakt med företagshälsovården. Den finns på viss.nu: <https://viss.nu/kunskapsstod/vardprogram/vibrationsskador-i-handerna>
- Kan remittera till Arbets- och miljömedicinsk mottagning, om företagshälsovård saknas, främst för arbetsskadeutredning och rådgivning. Information och remisskriterier finns på Viss.nu: <https://viss.nu/kunskapsstod/vardprogram/vibrationsskador-i-handerna>

Arbets- och miljömedicinsk mottagnings roll

- Kan göra en fördjupad utredning av misstänkt vibrationsskada. Ofta involveras flera professioner, så som läkare, sjuksköterska, kurator och yrkeshygieniker eller ergonom. I vissa fall kan arbetsgivaren kontaktas för att inhämta information och för kunskapsspridning, om patienten medger det.
- Kan ge råd angående om vibrationsexponeringen behöver minska eller upphöra.
- Kan ge råd inför anmälan av arbetsskada, försäkrings- och ersättningsfrågor och möjligheter till omställning.

Behandling och råd

- Vid karpaltunnelsyndrom kan operation med karpaltunnelklyvning övervägas. I övrigt finns det ingen bra behandling vid vibrationsskador i händerna.
- Det viktigaste är att minska eller avsluta vibrationsexponeringen, för att undvika ytterligare skada. Då finns chans till förbättring. Det kan behövas anpassning av arbetsuppgifter eller arbetsbyte.
- Vid besvär med vita fingrar är det även viktigt att skydda händerna mot kyla och att undvika nikotin.

Vad kan en arbetsskadeutredning leda till?

- Patienten har möjlighet till ersättning (livränta) från Försäkringskassan vid arbetsskada som orsakat en bestående nedsättning av arbetsförmågan och en varaktig inkomstförlust på minst 1/15-del av inkomsten.
- AFA Försäkring kan i vissa fall också ge ersättning vid arbetsskada.
- En påvisad arbetsskada kan leda till att arbetsgivaren behöver göra anpassningar och eventuellt omplaceringsutredning. Det finns risk för uppsägning om det inte går att hitta andra lösningar.

